

PRVNÍ NÁLEZ ČOLKA VELKÉHO (*TRITURUS CRISTATUS*) NA LETOHRADSKU

The first record of Great crested newt (*Triturus cristatus*) in Letohradsko region

Oldřich KOPECKÝ¹, Josef JURENKA²

¹ Katedra zoologie a rybářství, Fakulta agrobiologie, přírodních a potravinových zdrojů, Česká zemědělská univerzita, Kamýcká 957, 165 21 Praha 6 – Suchbátka, email: kopecky@af.czu.cz

² Jablonská 246, 561 51 Letohrad, email: j.jurenka@centrum.cz

V současné době probíhá na území České republiky mapování obojživelníků a plazů pod metodickým vedením ústředního pracoviště AOPK ČR v Praze. Jeho výsledky, krom praktického využití orgány ochrany přírody, budou též jedním z cenných podkladů pro aktualizaci stávajících údajů o rozšíření obojživelníků (MORAVEC 1994) i plazů (MIKÁŘOVÁ & kol. 2001). Z našich obojživelníků (Lissamphibia) mohou relativně snáze pozornosti mapovatelů unikat ocasatí obojživelníci (Caudata). Při rozmnožování u nich totiž nehraje roli akustická komunikace a zároveň v době mimo rozmnožování žijí skrytě (VERRELL 1985, ŠUSTA 1999).

Námi od roku 2003 náhodně prováděný herpetofaunistický průzkum oblasti okresu Ústí nad Orlicí a Šumperk rozšířil poznatky o areálu užovky obojkové (*Natrix natrix*) (KOPECKÝ 2004, KOPECKÝ 2006), mlouka skvrnitého (*Salamandra salamandra*) (KOPECKÝ 2007a) a ropuchy obecné (*Bufo bufo*) (KOPECKÝ 2007b). V tomto příspěvku bychom rádi prezentovali popis nálezu kriticky ohroženého čolka velkého (*Triturus cristatus*) z faunistického čtverce č. 5965. Jde o místo, na kterém tento druh dříve nebyl zaznamenán (MORAVEC 1994, ŠANDERA 2010, JEŘÁBKOVÁ ústní sdělení). Náš nález je zároveň teprve čtvrtým pozorováním daného druhu v oblasti geomorfologického celku Podorlické pahorkatiny, když dosavadními nálezy jsou geograficky blízké obce Žamberk (5964) a Žampach (5964), kde čolky velké pozorovali ROČEK & SKLENÁŘ (1979), vzdálenější lokalitou je pak obec Lanškroun (6065) (MORAVEC 1994).

Čolek velký byl ve čtverci č. 5965 nalezen poprvé v roce 2007 a to v měsíci dubnu druhým z autorů. Místem nálezu byl objekt bývalých rybářských sádek ležící v Jablonském lese v katastru obce Letohrad, část Orlice (50°1'36.57"N, 16°32'8.64"E), která nejsou využívána zhruba od roku 1993. Oblast tvoří tři vzájemně propojené vodní nádrže se společným přítokem. Na březích nádrží rostou vzrostlé listnaté stromy (osika, bříza) a hustá vegetace zejména kopriv a rákosu. Čolek velký byl pravidelně pozorován v prostřední nádrži, jejíž hloubka je u odtoku až 1 m. Poté byla zdejší populace čolků velkých každoročně sledována v době rozmnožování, tj. v dubnu – červnu. Pozdější pozorování již bylo znemožněno rozšiřující se vodní vegetací. Meziročně stálá početnost dospělců i pozorované námluvy jsou nepřímým důkazem úspěšného rozmnožování druhu na této lokalitě. V prostoru bývalých rybářských sádek, byly zaznamenány zároveň i další druhy obojživelníků – čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*), který byl ve čtverci č. 5965 naposledy pozorován 1990 a to ve Vlčkovcích (MORAVEC 1994), skokan zelený (*Pelophylax esculentus*), skokan hnědý

(*Rana temporaria*) a ropucha obecná (*Bufo bufo*). Všechny uvedené druhy se na lokalitě i pravidelně rozmnožují.

Summary

Critically endangered Great crested newt (*Triturus cristatus*) was found in pond in Jablonský forest near the town Letohrad (Pardubice region, Czech Republic) during April 2007. It was the first record of this species in faunistical square number 5965. Four other species of amphibians are also present on locality. Reproduction of all amphibian species found on locality is ordinary.

Literatura

- KOPECKÝ O., 2004: Užovka obojková pod Králickým Sněžníkem. *Živa* 5, 223.
- KOPECKÝ O., 2006: Nálezy užovky obojkové na česko-moravském pomezí. *Vč. Sb. Přír. – Práce a studie* 13, 249–250.
- KOPECKÝ O., 2007a: Nový nález mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*) na Ústeccko-orlicku. *Herpetologické informace* 6 (1), 22–23.
- KOPECKÝ O., 2007b: Ropucha obecná na Králicku. *Vč. Sb. Přír. – Práce a studie* 14, 231–232.
- MIKÁTOVÁ B. & VLAŠÍN M. & ZAVADIL V., 2001: Atlas rozšíření plazů v České republice. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, Praha.*
- MORAVEC J., 1994: Atlas rozšíření obojživelníků v České republice. *Národní muzeum, Praha.*
- SKLENÁŘ J. & ROČEK Z., 1979: Zoogeografie obojživelníků a plazů východních čech. *Krajské muzeum, Hradec Králové.*
- ŠANDERA M., 2010: Mapa rozšíření *Triturus cristatus* v České republice. In: Zicha O. *Biological Library – BioLib*. <http://www.biolib.cz/cz/taxonmap/id74/>
- ŠUSTA F., 1999: Populační a potravní biologie čolka horského *Triturus alpestris* (Laurenti, 1768). *Diplomová práce, PřF UK Praha.*
- VERREL P. A., 1985: Return to water by juvenile amphibians at pond in southern England. *Amphibia-Reptilia* 6, 93–96.

Došlo: 6. 1. 2011